

KOMMUNIKATIONSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 9/2010 rd

Regeringens proposition med förslag till lagar om godkännande av alkolås för användning i trafik och om användning av alkolås vid skol- och dagvårdskörningar

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 8 juni 2010 en proposition med förslag till lagar om godkännande av alkolås för användning i trafik och om användning av alkolås vid skol- och dagvårdskörningar (RP 74/2010 rd) till kommunikationsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringssekreterare Janne Mänttari, kommunikationsministeriet
- polisinspektör Jari Pajunen, inrikesministeriet
- överinspektör Veli-Matti Risku, social- och hälsovårdsministeriet

- utvecklingschef, enhetschef Marita Löytty, Trafiksäkerhetsverket
- överkommissarie Jussi Päivänsalo, Rörliga polisen
- lönesekreterare Jyrki Halvari, Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry
- projektchef Mikko Saavola, Linja-autoliitto
- utvecklingschef Juha Karvonen, Finlands Kommunförbund
- förvaltningschef Timo Koskinen, Suomen Taksiliitto
- utredningschef Sirpa Rajalin och säkerhetsingenjör Ari-Pekka Elovaara, Trafikskyddet.

Dessutom har skriftligt yttrande lämnats av
— justitieministeriet.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår en lag om godkännande av alkolås för användning i trafik och en lag om användning av alkolås vid skol- och dagvårdskörningar. Alkolås som säljs, annars överläts eller används i trafiken i Finland ska i fortsättningen uppfylla vissa tekniska och funktionsmässiga minimikrav. Detta ska visas genom intyg som lämnas till Trafiksäkerhetsverket, som fattar beslut om godkännande av alkolås för användning i trafik och som på webben för en förteckning

över godkända modeller och auktoriserade installations- och serviceaffärer.

Vidare föreslår regeringen att den gällande rekommendationen om alkolås vid beställd transport av skolelever och barn i dagvård ändras till en obligatorisk bestämmelse. Enligt förslaget får fordon utan alkolås användas tillfälligt under högst fem vardagar till exempel om det ordinarie fordonet är på reparation. Trafikidkaren ska utan dröjsmål underrätta den som har beställt

transporten om undantagssituationen. Den som bryter mot eller försummar förbud och skyldigheter som anges i de föreslagna lagarna ska dö-

mas till böter för alkoholåsförseelse eller förseelse mot bestämmelserna om användning av alkoholå.

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2011.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Sammantaget sett anser utskottet propositionen vara behövlig och angelägen. Utskottet tillstyrker lagförslagen, men med följande anmärkningar och ändringsförslag.

Rattfylleri utgör ett stort faromoment i trafiken. De som kör i berusat tillstånd, oavsett yrkestillhörighet, har vanligen missbruksproblem. Trots det upplysningsarbete som drivits i många år och polisens trafikövervakning åker mer än 20 000 personer årligen fast för rattfylleri. Därför behövs det nya grepp för att minska antalet rattonyktra i trafiken.

I förordningen om belastning och säkerhetsarrangemang vid transport av skolelever och barn i dagvård (553/2006), som trädde i kraft den 1 augusti 2006, föreskrivs det att fordon utrustade med alkoholå i regel ska användas vid beställda skoltransporter. Experter menar att rekommendationen som funnits i lagstiftningen i fyra år inte lett till önskat resultat. Våren 2010 fanns det uppskattningsvis 1 400 frivilligt installerade alkoholå mot 7 000—9 000 bilar som användes för skolskjutsar. Det är sällan alkoholå tillmätts någon större betydelse vid konkurrensutsättningen av skolskjutsar.

Chauffören har en angelägen roll i skol- och daghemsskjutsarna. Han eller hon är den som lär barnen trafikvett och föregår med gott exempel. Barn saknar förmåga att uppfatta att chauffören är berusad när de stiger in i bilen och har inte reella möjligheter att låta bli att åka med. Därför måste det anses synnerligen farligt och fördömligt att köra berusad under dessa skjutsar.

Det nu föreslagna alkoholåstvänet omfattar alla skjutsar som rekommendationen på författningsnivå gällt. Den nya lagstiftningen om användning av alkoholå borgar för att de alkoholå som

finns till försäljning och som används i fordon uppfyller bestämmelserna och är säkra.

En fråga som utskottet särskilt fäst sig vid är trafikidkarens och även beställarens möjligheter att ordna med ett i lagen föreskrivet alkoholåsförsett fordon i alla situationer. Den marginal på fem vardagar som regeringen föreslagit är bra men är inte lösningen i alla problemsituationer. Utskottet understryker att skol- och daghemsskjutsarna måste kunna omorganiseras på lagligt sätt flexibelt och snabbt i problemfall, för att skjutsarna ska kunna utföras vilken situationen än är. Därför föreslår utskottet ändringar i lagförslag 2.

Detaljmotivering

1. Lag om godkännande av alkoholå för användning i trafik

1 §. Lagen syfte. Alkoholå definieras i 3 § i lagen om alkoholåövervakad körrätt (439/2008). Det är en anordning som hindrar att fordonet startas, om en viss alkoholhalt uppmäts i förarens utandningsluft. I 1 § i den nu aktuella lagen finns en hänvisning till denna bestämmelse. Den föreslagna lagen är en allmän lag som gäller samtliga alkoholåmodeller som säljs, annars överläts eller används i trafiken i Finland. Utskottet anser det motiverat att definitionen på alkoholå flyttas över till den nya lagen om godkännande av alkoholå som man sedan kan hänvisa till i lagen om alkoholåövervakad körrätt och den föreslagna lagen om användning av alkoholå vid skol- och dagvårdskörningar.

Utskottet föreslår att hänvisningsbestämmelsen i 1 § ersätts med en definition på alkoholå.

8 §. *Ändringssökande.* I 2 mom. föreslås Trafiksäkerhetsverket få rätt att överklaga ett beslut genom vilket ett beslut av verket har upphävts eller ändrats. Den föreslagna skrivningen leder till en väsentligt extensivare tolkning av överklaganderätten än motsvarande 6 § 2 mom. i förvaltningsprocesslagen, som det trots allt uttryckligen hänvisas till i motiven. Eftersom inga skäl angivits varför överklaganderätten breddats från gängse bestämmelser, föreslår utskottet att 2 mom. stryks. Därmed regleras Trafiksäkerhetsverkets rätt att söka ändring i den allmänna 6 § i förvaltningsprocesslagen.

9 §. *Alkolåsförseelse.* Utskottet föreslår en del lagtekniska ändringar i paragrafen.

2. Lag om användning av alkolås vid skol- och dagvårdskörningar

1 §. *Användning av fordon med alkolås vid skol- och dagvårdskörningar.* Utskottet föreslår att laghänvisningen i 1 mom. ändras så att den motsvarar den föreslagna ändringen i 1 § i lagförslag 1.

3 §. *Förfarande när ett fordon med alkolås går sönder.* Om fordonet med alkolås går sönder eller om det finns någon annan liknande orsak, får enligt förslaget ett annat fordon än det som har alkolås tillfälligt användas under högst fem vardagar. Utskottet föreslår att bestämmelsen preciseras för att det tydligt ska framgå att det är den trafikidkare som svarar för skjutsningen som får använda ett annat fordon.

Utskottet menar att bestämmelsen inte är tillräckligt flexibel för att täcka in alla problematiska situationer som kan uppstå. Skol- och dag-

hemsskjutsarna måste kunna skötas på lagligt sätt också i de fall där trafikidkaren inte kan utföra körningen inom de givna marginalerna. Utskottet föreslår att beställaren då tillfälligt ska kunna använda ett fordon utan alkolås för skjutsen. Detta arrangemang får fortgå i högst tre arbetsdagar och på villkor att ett alkolåsförsett fordon som lämpar sig för skjutsen inte finns att tillgå. Utskottet föreslår ett nytt 2 mom. med detta innehåll plus en ändring av paragrafrubriken så att den bättre ska motsvara paragrafens nya innehåll.

4 §. *Förseelse mot bestämmelserna om användning av alkolås.* Med hänvisning till den föreslagna ändringen i 3 § föreslår utskottet att 1 mom. 2 punkten preciseras så att den endast straffbelägger överskridning av tidsfristen i 3 § 1 mom. som syftet varit med propositionen.

Utskottet föreslår dessutom vissa lagtekniska ändringar i paragrafen.

3. Lag om ändring av 3 § i lagen om alkolåsövervakad körrätt (Nytt lagförslag)

3 §. *Fordon som används vid övervakad körrätt.* Med hänvisning till den föreslagna ändringen i 1 § i lagförslag 1 föreslår utskottet att definitionen på alkolås byts ut mot en laghänvisning.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslag 1 och 2 med ändringar (Utskottets ändringsförslag) och

godkänner ett nytt lagförslag 3 (Utskottets nya lagförslag).

*Utskottets ändringsförslag***1.****Lag****om godkännande av alkoholås för användning i trafik**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

(2 mom. utesl.)

Lagens syfte

I denna lag föreskrivs om godkännande för användning i trafik av en anordning som hindrar att fordonet startas, om en viss alkoholhalt uppmäts i förarens utandningsluft (*alkolås*).

2—7 §
(Som i RP)

8 §

Ändringssökande

(1 mom. som i RP)

9 §

Alkolåsförseelse

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot förbudet mot försäljning eller annan överlåtelse av alkoholås enligt 2 § 1 mom. ska dömas till böter för *alkolåsförseelse*, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag.

10 §
(Som i RP)

2.**Lag****om användning av alkoholås vid skol- och dagvårdskörningar**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Användning av fordon med alkoholås vid skol- och dagvårdskörningar

Om körningen ordnas som beställningstrafik av en kommun, samkommun, skola eller inrättning och körningen får statsunderstöd eller understöd av kommunen ska ett i 1 § i lagen om

godkännande av alkoholås för användning i trafik
(/20) avsett fordon med alkoholås användas
(1—3 punkten som i RP)
(2 mom. som i RP)

2 §
(Som i RP)

3 §

Användning av ett fordon utan alkoholås (utesl.)

Om fordonet med alkoholås går sönder eller om det finns någon annan liknande orsak, får *den trafikidkare som ansvarar för körningen tillfälligt under högst fem vardagar använda ett (utesl.)fordon utan alkoholås (utesl.)*. Trafikidkaren ska genast underrätta den som har beställt körningen om att ett annat fordon än det som har alkoholås används.

Om den trafikidkare som ansvarar för körningen trots 1 mom. inte förmår utföra körningen, kan den som beställt körningen tillfälligt under högst tre vardagar, använda ett fordon utan alkoholås för körningen. Som villkor gäller att ett fordon som är försett med alkoholås och som lämpar sig för körningen inte finns att tillgå. (Ny)

4 §

Förseelse mot bestämmelserna om användning av alkoholås

Den som uppsåtligt eller av oaktsamhet

1) försummar att utrusta ett fordon som används vid körning som avses i 1 § 1 mom. med alkoholås eller att hålla alkoholåset i funktionsdugligt skick,

2) bryter mot tidsfristen i 3 § 1 mom. eller försummar att göra den anmälan som trafikidkaren åläggs göra i momentet, eller

3) försummar att i fordonet under den körning som avses i 1 § 1 mom. medföra det intyg över montering och kalibrering av alkoholås som avses i 2 § 2 mom.,

ska dömas till böter för *förseelse mot bestämmelserna om användning av alkoholås*, om inte strängare straff för gärningen (utesl.) föreskrivs någon annastans i lag.

(2 mom. som i RP)

5 §

(Som i RP)

Utskottets nya lagförslag**3.****Lag****om ändring av 3 § i lagen om alkoholåsövervakad körrätt**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i *lagen om alkoholåsövervakad körrätt (439/2008) 3 § 1 mom. som följer:*

3 §

Fordon som används vid övervakad körrätt

Det fordon som används i samband med övervakad körrätt ska förses med ett alkoholås enligt

1 § i lagen om godkännande av alkoholås för användning i trafik (/20). Alkoholås monteras i ett eller flera av följande fordon som den för vilken övervakad körrätt meddelats (den övervakade) har i bruk:

1) personbil,

KoUB 9/2010 rd — RP 74/2010 rd

- 2) buss,
- 3) paketbil,
- 4) lastbil, eller

5) traktor.

— — — — —

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 1 oktober 2010

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Martti Korhonen /vänst
medl. Mikko Alatalo /cent
Leena Harkimo /saml
Risto Kuisma /sd
Lauri Kähkönen /sd
Mats Nylund /sv

Pentti Oinonen /saf
Markku Pakkanen /cent
Lyly Rajala /saml
Tero Rönni /sd
Janne Seurujärvi /cent
ers. Sari Palm /kd.

Sekreterare var

utskottsråd Kaj Laine.